

නිකුත් කළේ ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

දිනය 2022 නොවැම්බර් මස 09 වන දින

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව “මෑත කාලීන ආර්ථික ප්‍රවණතා: 2022 සුවිශේෂී සිදුවීම් සහ 2023 අපේක්ෂා” ප්‍රකාශනය නිකුත් කරයි

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් “මෑත කාලීන ආර්ථික ප්‍රවණතා: 2022 සුවිශේෂී සිදුවීම් සහ 2023 අපේක්ෂා” ප්‍රකාශනය අද දින ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වෙබ් අඩවිය හරහා මෙම වාර්තාව සිංහල, දෙමළ සහ ඉංග්‍රීසි යන භාෂා ත්‍රිත්වයෙන්ම බාගත කරගත හැකිය.¹

මෑත කාලීන ආර්ථික ප්‍රවණතා ප්‍රකාශනයෙහි අන්තර්ගතවන පරිදි ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ 2022 වසරේ කාර්යසාධනයට අදාළ සමස්ත නිරීක්ෂණ සහ ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය සංක්ෂිප්තයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කෙරුණු විස්තරාත්මක රූප සටහන පහත දක්වා ඇත.

2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී දැඩි බාධකවලට සහ ඉහළ අවිනිශ්චිතතාවලට මුහුණ දුන් ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය, මැදි කාලීනව ස්ථාවර හා තිරසාර වර්ධන මාවතක් කරා මෙහෙය වීමේ අරමුණින් සිදු කළ බහුවිධ ආකාරයේ ප්‍රතිපත්තිමය මැදිහත්වීම්වල සහායයෙන්, වසරේ දෙවන භාගයේ මේ දක්වා කාල සීමාව තුළ ස්ථාවර වීමේ ලක්ෂණ පෙන්නුම් කළේය. කොවිඩ්-19 වසංගත තත්ත්වය සමනය වීමෙන් පසු ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වෙමින් පැවතිය ද, දීර්ඝ කාලීනව පවතින රාජ්‍ය අයවැය හිඟය සහ විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟය යන ද්විත්ව හිඟයන් ඉහළ මට්ටමකට ළඟා වීම හේතුවෙන් ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ ක්‍රියාවලිය පසුබෑමකට ලක් විය. එබැවින්, ඉන්ධන හිඟය, විදුලිය විසන්ධි කිරීම්, ප්‍රධාන ආනයනික අමුද්‍රව්‍ය සහ අනෙකුත් අත්‍යවශ්‍ය ද්‍රව්‍යවල පුළුල් වශයෙන් පැවති හිඟය සහ ඉහළ ගිය නිෂ්පාදන පිරිවැය මෙන්ම, වෙනත් සාධක ද හේතුවෙන් හටගත් පෙර නොවූ අන්දමේ ආර්ථික අර්බුදය මගින් ආර්ථිකයේ අංශ ගණනාවකට ඇති කළ බලපෑම් හමුවේ 2021 වසරේ අග භාගයේ දී දක්නට ලැබුණු වර්ධන ප්‍රවණතාව ගීඝ්‍රයෙන් වියැකී ගිය අතර, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී මූර්ත ආර්ථිකය සංකෝචනය විය. වසර ආරම්භයේ සිට අඛණ්ඩව ඉහළ ගිය උද්ධමනය ඉතිහාසයේ මෙතෙක් වාර්තා කළ ඉහළම මට්ටම් කරා ළඟා වෙමින්, කුටුම්භවල ක්‍රය ශක්තිය කෙරෙහි දැඩි බලපෑම් සිදු කළේය.

¹ සිංහල ප්‍රකාශනය සඳහා වෙබ් යොමුව: [මෑතකාලීන ආර්ථික ප්‍රවණතා: 2022 සුවිශේෂී සිදුවීම් සහ 2023 අපේක්ෂාවන් | Central Bank of Sri Lanka \(cbsl.gov.lk\)](http://www.cbsl.gov.lk)

උද්ධමනයෙහි මෙම අසාමාන්‍ය ඉහළ යෑම සඳහා දේශීය හා ගෝලීය වශයෙන් පැවති සැපයුම් අංශයේ අවහිරතා, දිගු කාලයක් තුළ නොවෙනස්ව පැවති පරිපාලිත මිල ගණන් සඳහා සිදුකළ සංශෝධන, එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකා රුපියල සැලකිය යුතු ලෙස අවප්‍රමාණය වීම සහ මෑත කාලීනව සිදු කළ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ලිහිල් කිරීමෙන් සිදු වූ පසු බලපෑම මගින් වර්ධනය වූ ඉහළ ඉල්ලුම මත පදනම් වූ පීඩන යනාදිය හේතු විය. තවද, 2019 වසරේ අග භාගයේදී හඳුන්වා දුන් ලිහිල් බදු ක්‍රමයක් සහිත ප්‍රසාරණාත්මක රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය මගින් සමස්ත ඉල්ලුම ඍජුව ඉහළ නැංවීම පමණක් නොව, ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් පහත වැටීම තුළින් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළඳපොළ වෙත ප්‍රවේශය අහිමි වීම මධ්‍යයේ අයවැය හිඟය පියවීම සඳහා මහ බැංකුව හරහා මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීමේ අවශ්‍යතාවක් මතු වීමෙන් උද්ධමනය තවදුරටත් ඉහළ නැංවිණි. උද්ධමන අපේක්ෂා ඉහළ යෑමට ඇති හැකියාව වැළැක්වීමට සහ ඉල්ලුම මත පදනම් වූ පීඩන දිගින් දිගටම පැවතීම අවම කිරීමට 2021 වසරේ අගෝස්තු මාසයේ ආරම්භ කළ දැඩි මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග, 2022 වසරේ මේ දක්වා කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී වේගවත් කර ඇත. මෙම ක්‍රියාමාර්ගවල සහාය මෙන්ම, සැපයුම් අංශයේ පීඩනය ලිහිල් වීම හේතුවෙන්, 2022 වසරේ ඔක්තෝබර් මාසයේ දී, උද්ධමනය, අපේක්ෂිත අඩු උද්ධමනකාරී ගමන්මග හා අනුකූලව පහළ යෑම ආරම්භ විය. මේ අතර, මුදල් ප්‍රතිපත්තිය දැඩි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග වෙළඳපොළ වෙත සම්ප්‍රේෂණය වීම මෙන්ම, අඛණ්ඩව පැවති දැඩි ද්‍රවශීලතා හිඟ තත්ත්ව හේතුවෙන් වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතික කැපී පෙනෙන ලෙස ඉහළ ගිය අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පෞද්ගලික අංශය වෙත ලබා දුන් ණය ප්‍රමාණය සැලකිය යුතු ලෙස පහළ ගියේය. කෙසේ වෙතත්, රාජ්‍ය ආදායම පහළ යෑම සහ විදේශීය මූල්‍යන මූලාශ්‍ර සඳහා වන සීමිත ප්‍රවේශය මධ්‍යයේ බැංකු පද්ධතිය මගින් රජයට ලබා දුන් ශුද්ධ ණය ප්‍රමාණය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. ප්‍රධාන වශයෙන් පෞද්ගලික අංශය වෙත ලබා දුන් ණය පහළ යෑම සහ බැංකු පද්ධතියේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් පහත වැටීම හේතුවෙන් රුපියල අවප්‍රමාණය වීමේ බලපෑම ඉවත් කළ පසු, පුළුල් මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය (M_{2b}) 2022 වසරේ අප්‍රේල් මාසයේ දී වාර්තා කළ ඉහළ ම වර්ධන මට්ටමේ සිට පහළ යෑමක් වාර්තා කළේය. ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම් අඛණ්ඩව පහත වැටීම් හේතුවෙන් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වෙළඳපොළ වෙත ප්‍රවේශය අවහිර වීම සහ මන්දගාමී විදේශ විනිමය ලැබීම් මධ්‍යයේ විශාල විදේශීය ණය සේවාකරණ ගෙවීම් ප්‍රමාණයක් එක්රැස් වීම හේතුවෙන් විදේශීය ණය සේවාකරණය වසර තුළ දී වඩාත් අහියෝගාත්මක විය. මෙම අහියෝගාත්මක තත්ත්වයන් මනාව සැලකිල්ලට ගනිමින්, 2022 වසරේ අප්‍රේල් මස 12 වන දින සිට ආරම්භ වන පරිදි ද්විපාර්ශ්වික සහ වාණිජ ණය සඳහා වන විදේශීය ණය සේවාකරණය නාවකාලික කාලසීමාවක් සඳහා අත්හිටුවන බව රජය නිවේදනය කළේය. ඉන් අනතුරුව එළඹුණු කාලසීමාව තුළ, ආර්ථිකය ස්ථාවර සහ වඩාත් තිරසාර පදනමක් වෙත රැගෙන යෑමට සහාය සැලසීමේ අරමුණින් යුතුව, රජය විසින් බදු සහ බදු නොවන ආදායම් ඉහළ නැංවීම සඳහා පියවර රැසක් හඳුන්වා දීම හරහා රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහනක් ආරම්භ කළ අතර, අත්‍යවශ්‍ය නොවන

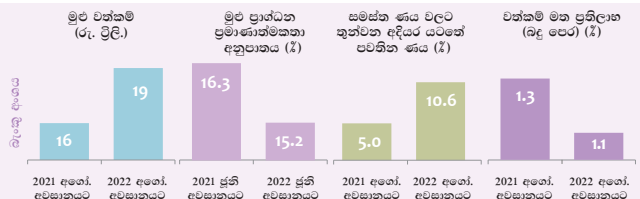
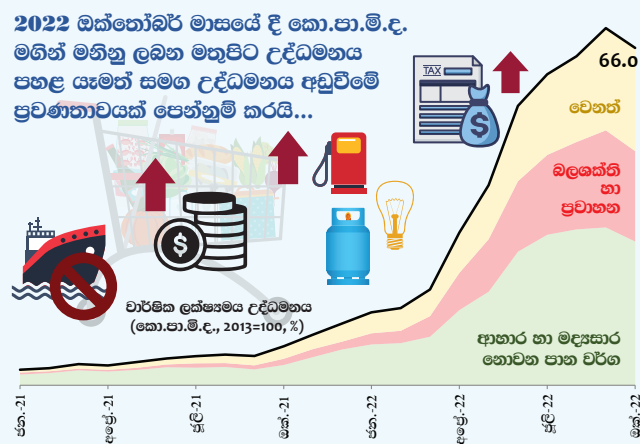
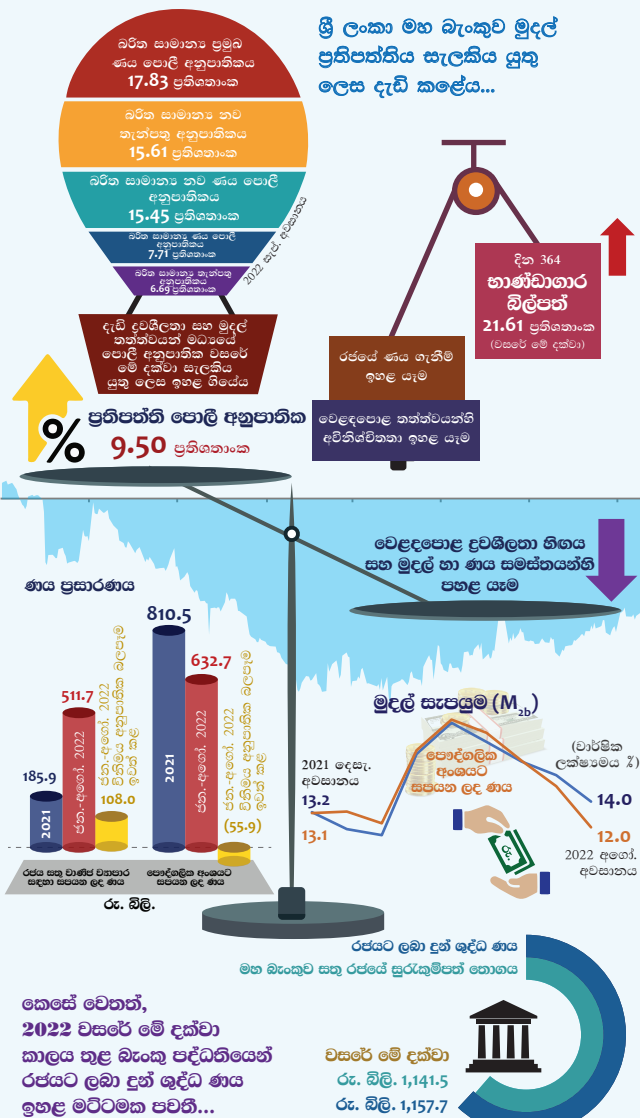
ප්‍රාග්ධන වියදම් සහ පුනරාවර්තන වියදම් සීමා කිරීම හරහා වියදම් තාර්කිකරණය කිරීම තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. තවද, විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් යටතේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් ණය පහසුකමක් ලබා ගැනීමට රජය තීරණය කළේය. කෙසේ වෙතත්, දැනටමත් ඉහළ යන ණය මට්ටම්වලින් දැඩි ලෙස බලපෑමට ලක්ව ඇති රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වයක් තුළ, ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් කළ හැකි ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශය සතු ඉඩ ප්‍රස්තා සීමා වී ඇත. දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ පවතින ද්‍රවශීලතා හිඟය මධ්‍යයේ විදේශීය අංශය ද දැඩි අභියෝගවලට අඛණ්ඩව මුහුණ දුන්නේය. ආනයන ඉල්ලුම පහළ මට්ටමක පැවතීම මෙන්ම, ණය ගෙවීම් තාවකාලිකව අත්හිටුවන බවට ප්‍රකාශ කර තිබෙන පසුබිමක වුව ද, විනිමය අනුපාතිකයට ඇති පීඩනය අවම කිරීම සඳහා ජංගම සහ මූල්‍ය ගිණුම් වෙත ලැබුණු සුළු විදේශ විනිමය ගලා ඒම් ප්‍රමාණවත් නොවීය. 2021 වසරේ අනුරූප කාලපරිච්ඡේදයට සාපේක්ෂව 2022 වසරේ පළමු භාගයේ දී විදේශීය ජංගම ගිණුමේ හිඟය පුළුල් විය. ආනයන පාලන ක්‍රියාමාර්ග, වෙළඳපොළ තුළ විදේශ විනිමය හිඟ වීම, විනිමය අනුපාතිකය අවප්‍රමාණය වීම හා දැඩි මුදල් තත්ත්වයන් හේතුවෙන් ආනයන පහළ යෑම සහ අපනයන ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි ශක්තිමත් වර්ධනය හේතුවෙන් වෙළඳ හිඟය අඩු විය. පහළ මට්ටමක පැවති විදේශ සේවා නියුක්තිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ මැන මාසවල දී යම් වර්ධනයක් පෙන්නු අතර, සංචාරක ඉපයීම්වල යම් ප්‍රගතියක් වාර්තා විය. විනිමය අනුපාතිකය මත පැවති දැඩි පීඩනය හේතුවෙන් විනිමය අනුපාතිකයෙහි නිසි ගැලපුමක් සිදු කිරීමේ අවශ්‍යතාවක් ඉස්මතු වීමෙන් 2022 වසරේ මාර්තු මාසයේ 7 වන දින ඒ සඳහා ඉඩ හැරුණි. කෙසේ වෙතත්, දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ පැවති ද්‍රවශීලතා හිඟයන් සහ අහිතකර වෙළඳපොළ සමපේක්ෂතා හේතුවෙන් විනිමය අනුපාතිකය අපේක්ෂා කළ මට්ටම අහිබවා සැලකිය යුතු ලෙස අවප්‍රමාණය විය. දිනයක් තුළ විනිමය අනුපාතිකයේ ඉහළ යෑම මෙන්ම, සමපේක්ෂණ විචලනයන් ඇති වීම අවම කිරීමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2022 වසරේ මැයි මස 13 වන දින සිට අන්තර් බැංකු බර තැබූ සාමාන්‍ය එතැන් විනිමය අනුපාතිකයෙහි මධ්‍යය අනුපාතිකයක් සහ විචලන සීමාවක් ප්‍රකාශයට පත් කරමින් වෙළඳපොළ වෙත මාර්ගෝපදේශ සැපයීම ආරම්භ කළේය. මෙමගින්, විනිමය අනුපාතිකයේ ස්ථායීතාවය බොහෝ දුරට නැවත ස්ථාපනය කිරීමට මෙන්ම, විධිමත් සහ අවිධිමත් වෙළඳපොළ විනිමය අනුපාතික අතර පරතරය අවම කිරීමට හැකි විය. 2022 වසරේ සැප්තැම්බර් මාසයේ මුල් කාලයේ දී විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් පිළිබඳ නිලධාරී මට්ටමේ එකඟතාවයකට එළඹීමත් සමඟ සාර්ව ආර්ථික ගැලපුම් වැඩසටහනක් සඳහා අදාළව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල හා එක්ව සිදු කරගෙන යනු ලබන කටයුතු බොහෝ අංශවලින් ප්‍රගතියක් පෙන්නුම් කළේය. ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය ද සාර්ථක අදියරකට ළඟා වී ඇත.

සමස්ත ආර්ථිකය ආවරණය කෙරෙන පරිදි කාර්යක්ෂම වූ ප්‍රතිසංස්කරණ දිගු කාලීන වශයෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්ගේ පැවති දුර්වල කැපවීමෙහි අවසාන

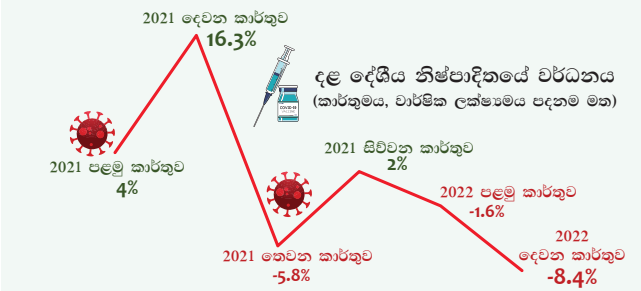
ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති වූ ගැඹුරින් මුල් බැසගත් ව්‍යුහාත්මක දුර්වලතා පදනම් කර ගෙන ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික ගැටලු උද්ගත විය. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩසටහන මගින් ඉතා අත්‍යවශ්‍ය වන සහ දිගු කාලයක් මුළුල්ලේ නොසලකා හරින ලද ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් කාලෝචිතව හා වඩාත් විධිමත්ව සිදු කිරීමට අවස්ථාවක් ලබා දෙනු ඇති අතර, එය වඩාත් ස්ථාවර සහ තිරසාර වර්ධන මාවතක් කරා ආර්ථිකය යොමු කිරීම කෙරෙහි උපකාරී වනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය මුහුණ දෙමින් සිටින පෙර නොවූ අන්දමේ ආර්ථික අර්බුදය සහ වර්ධනය වන විවිධ තත්ත්වයන් හමුවේ කඩිනම් ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග අවශ්‍ය වන විවිධ අංශවල ඇතිවිය හැකි අවිනිශ්චිතතා හේතුවෙන්, කෙටි කාලීනව, ආර්ථිකය අපේක්ෂිත යථා තත්ත්වයට පත්වීම කෙරෙහි අභියෝග රැසකට මුහුණ දෙනු ඇත. දේශීය වශයෙන් මුහුණ දෙන සැලකිය යුතු අන්දමේ ආර්ථික අභියෝග මධ්‍යයේ, ගෝලීය උද්ධමනය ඉහළ යෑමට ප්‍රතිචාර වශයෙන් ලෝකයේ ප්‍රධාන මහ බැංකු විසින් ගනු ලබන මුදල් ප්‍රතිපත්තිය දැඩි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග, හුද්දේශපාලනික අර්බුද මගින් අනෙකුත් අංශවලට ඇති කෙරෙන බලපෑම් සහ එමගින් ලෝක ආර්ථිකය අවපාතයක් දක්වා වර්ධනය වීමට ඇති කරන බලපෑම් තුළින් මතුවන ගෝලීය අවිනිශ්චිතතාවලට මුහුණ දීමට ද දේශීය ආර්ථිකයට සිදුවනු ඇති අතර, එමගින් ආර්ථිකයෙහි යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා බාහිර පරිසරය තුළින් යම් අභියෝගයන් ඇති විය හැකිය.

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි විස්තීර්ණ ණය පහසුකම් වැඩසටහන සහ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ සාකච්ඡාවලට අදාළව මේ දක්වා ලබා ඇති ප්‍රගතිය මෙන්ම දැනටමත් ක්‍රියාත්මක කර ඇති සහ ඉදිරියේ දී ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිත ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ සලකා බැලීමේ දී, 2023 වසරේ අග භාගයේ සිට ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් වීමේ මාවතකට අවතීර්ණ වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, කාලෝචිත ලෙස, ආර්ථිකයෙහි සියලු අංශ ආවරණය කෙරෙන පරිදි කාර්යක්ෂම ලෙස මෙම ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් තුළ පවතින අප්‍රතිහත කැපවීම මත මෙම වැඩසටහනෙහි සාර්ථකත්වය පදනම් වන අතර, ඒ සඳහා දරන ප්‍රයත්න දේශපාලන සහ මැතිවරණ ක්‍රියාවලීන්ට අදාළ වෙනස්කම්වල බලපෑම්වලින් තොරව සිදුවීම සහතික කළ යුතුය. ඉදිරි තීරණාත්මක කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී මෙලෙස ජාතික ප්‍රතිපත්තීන් නොවෙනස්ව පවත්වා ගැනීම, බාහිර කම්පනවලට ඔරොත්තු දීම සඳහා ආර්ථිකයට ඇති හැකියාව ශක්තිමත් කිරීමට සහ එමගින් මැදි කාලීනව ආර්ථිකයේ අඛණ්ඩ ප්‍රගතියක් අත්කර ගැනීමට අත්‍යවශ්‍ය වේ.

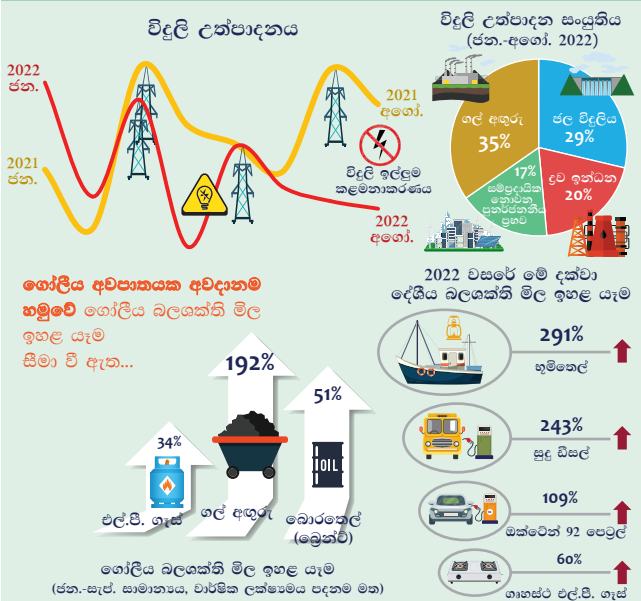
ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය

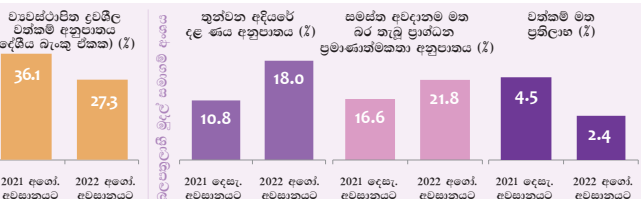
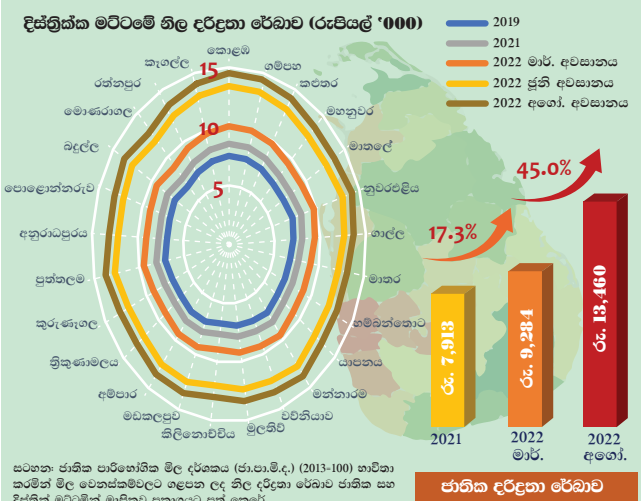
ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය මෙතෙක් වාර්තා වූ දරුණුතම ආර්ථික අර්බුදයට මුහුණ දෙමින් ඇත...

දිගු කාලයක් මුළුල්ලේ පැවති සැපයුම් අවහිරතා හමුවේ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් අඩාල වී ඇත...

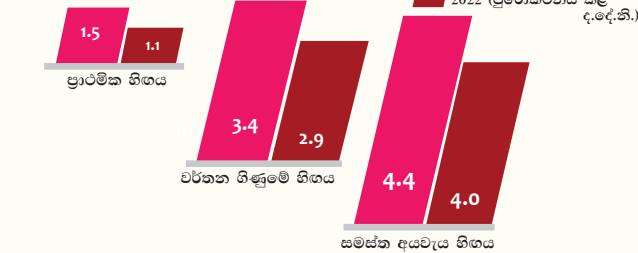
පවත්නා අර්බුදය ක්‍රවුම්භවල සහසාධනය කෙරෙහි විෂම බලපෑමක් ඇති කළ හැකිය...

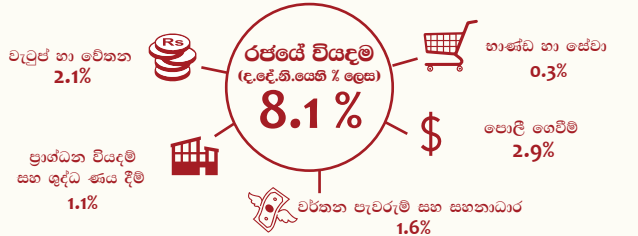
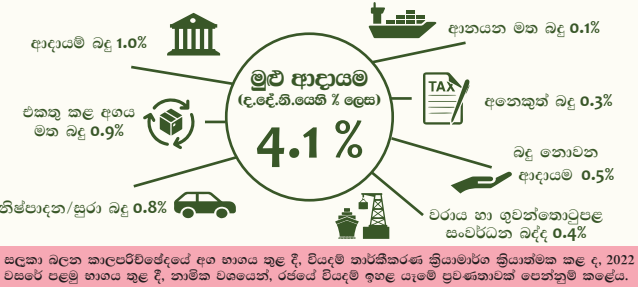
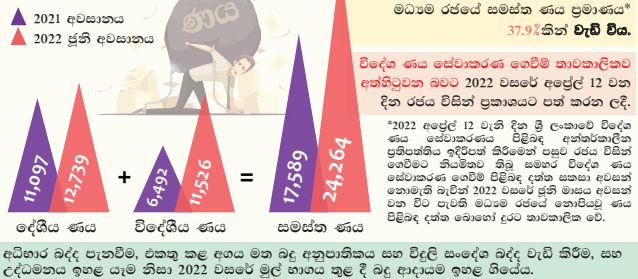
සංක්ෂිප්තයක් ලෙස

වියදම් අඩු කරන අතරතුර ආදායම ඉහළ නැංවීම සඳහා 2022 වසරේ මේ දක්වා වන කාලය තුළ දී හඳුන්වා දුන් රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිවල ප්‍රතිලාභ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ කාර්යසාධනය තුළ ඉදිරි කාලයේ දී සම්පූර්ණයෙන්ම පිළිබිඹු වනු ඇත...

ප්‍රධාන රාජ්‍ය මූල්‍ය ගේෂයන්
(ද.දේ.නි.යෙහි % ලෙස, ජන. - ජූනි)

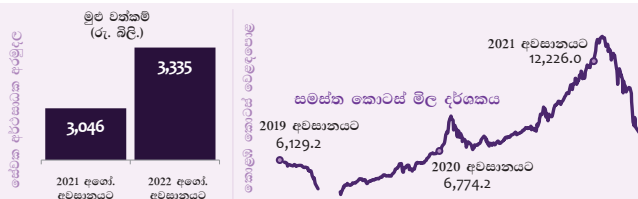

මධ්‍යම රජයේ ණය
(රු. බිලි.)

රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා ක්‍රියාමාර්ග

- ▶ ආදායම් ඉහළ නැංවීමේ ක්‍රියාමාර්ග
 - එකතු කළ අගය මත බදු අනුපාතික ඉහළ නැංවීම
 - අධිහාර බදු පැනවීම
 - වැද්ද සංදේශ බද්ද ඉහළ නැංවීම
 - සමාජ ආරක්ෂණ දායකත්ව බද්දක් පැනවීම
- ▶ වියදම් තාර්කිකවත් ක්‍රියාමාර්ග
 - එළදායි නොවන/අනවශ්‍ය නොවන වියදම් සීමා කරන අනරතුරු වැද්දිය
 - තා ඉන්කන් හානිය අඩු කිරීම සඳහා රාජ්‍ය අංශයට මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කිරීම
- ▶ පිරිවැය පිළිබිඹු වන මිල නැංවීම සඳහා

ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය අංශය කොවිඩ්-19 වසංගතය, විදේශ විනිමය ද්‍රවශීලතා හිඟය සහ ගෝලීය වශයෙන් ඇති වූ අහිතකර ප්‍රවණතා මධ්‍යයේ මැත වසරවල දී පෙර නොවූ ආකාරයේ අභියෝගවලට මුහුණ දී ඇත...

